

1

Kamer van Volksvertegenwoordigen

ZITTING 1968-1969

5 JUNI 1969

WETSVOORSTEL

betreffende de voorwaarden waaronder echtscheiding door onderlinge toestemming kan worden toegeestaan,

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT
DOOR Mevr. DE RIEMAECKER-LEGOT.

DAMES EN HEREN.

Uw Commissie heeft het voorliggende wetsvoorstel besproken tijdens haar vergadering van 21 mei 1969.

De auteur van het wetsvoorstel verstrekke de navolgende toelichting :

Krachtens artikel 275 van het Burgerlijk Wetboek wordt echtscheiding door onderlinge toestemming niet toegeestaan indien de man minder dan 25 jaar of indien de vrouw minder dan 21 jaar is.

Nu de huwelijken jonger worden gesloten, is het niet normaal de echtgenoten te verplichten te wachten totdat de man 25 jaar is geworden; ook is de discriminatie inzake de leeftijdsvoorwaarden tussen man en vrouw niet langer verantwoord.

(1) Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer De Gryse,

A. - Leden : de heren Charpentier, De Gryse, Mevr. De Riemaecker-Leqot, de heren Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems, de heren Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys, de heren Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude, de heren Belmans, Leys, de heer Laloux.

B. - Plaatsvervangers: de heren Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk, de heren Geldolf, Juste, Nyfels, Redoux, de heren Leroupe, Olivier, Pede, de heer Raskin, de heer Rouelle.

Zie :

169 (1968-1969):

- N° 1 : Wetsvoorstel.

Chambre des Représentants

SESSION 1968-1969

5 JUIN 1969

PROPOSITION DE LOI

concernant les conditions d'admissibilité du divorce par consentement mutuel.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE (I)
PAR Mme DE RIEMAECKER-LEGOT.

MESDAMES, MESSIEURS.

Votre Commission a examiné la présente proposition de loi au cours de sa réunion du 21 mai 1969.

L'auteur de la proposition de loi a fourni les commentaires suivants:

Conformément à l'article 275 du Code civil, le divorce par consentement mutuel n'est point admis si le mari a moins de 25 ans ou si la femme est mineure de 21 ans.

A un moment où les mariages sont contractés à un âge plus jeune, il n'est pas normal de contraindre les époux à attendre jusqu'à ce que le mari ait atteint l'âge de 25 ans; de plus, la discrimination entre le mari et la femme en matière de conditions d'âge ne se justifie plus.

(I) Composition de la Commission:

Président : M. De Gryse.

A. - Membres: MM. Charpentier, De Gryse, Mme De Riemaecker-Leqot, MM. Duerinck, Lindemans, Saint-Remy, Van Rompaey, Willems, MM. Baudson, Boel, De Keuleneir, Deruelles (Henri), Glinne, Hurez, Mathys, MM. Claes (A.), Coulonvaux, Defraigne, Jeunehomme, Van Lidth de Jeude, MM. Belmans, Leys, M. Laloux.

B. - Suppléants: MM. Chabert, Meyers, Remacle, Suykerbuyk, MM. Geldolf, Juste, Nyfels, Redoux, MM. Leroupe, Olivier, Pede, M. Raskin, M. Rouelle.

Voir:

169 (1968-1969):

- N° 1 : Proposition de loi.

Voorgesteld wordt de minimum leeftijd eenvormig op 23 jaar te brengen (artikel 1).

De wetgever legt een proeftermijn van twee jaar op alvorens de onderlinge toestemming wordt toegeestaan (art. 276 B. W.).

Deze termijn is te kort opdat de gehuwden er zich met voldoende zekerheid rekenschap kunnen van geven of hun huwelijk al dan niet moet worden voortgezet.

In het wetsvoorstel wordt de proeftermijn met één jaar verlengd en dus op drie jaar gebracht (artikel 2).

Het gaat niet langer op de mogelijkheid om echtscheiding door onderlinge toestemming te bekomen. te beperken tot de huwelijken met een duur van ten hoogste twintig jaar; men verplicht aldus de echtgenoten die langer dan twintig jaar zijn gehuwd, echtscheiding op grond van bepaalde Feiten te kiezen.

In bepaalde gevallen worden daardoor echtgenoten die schandaal wensen te vermijden en vast besloten zijn te scheiden, maar verkiezen te wachten tot de kinderen ztch een plaats in de maatschappij hebben veroverd, gedwongen hun beslissing te vervroegen.

Ook zijn de redenen welke eertijds werden aangevoerd om de echtscheiding door onderlinge toestemming te weigeren aan de vrouw ouder dan 45 jaar, niet meer steekhoudend.

In de moderne samenleving is de vrouw bij machte zelf in haar behoeften te voorzien en heeft zij bovendien nog alle kansen om een nieuw huwelijk aan te gaan. Er wordt dan ook voorgesteld artikel 277 van het Burgerlijk Wetboek op te heffen (artikel 3).

Zich richtend tot degenen die principiële bezwaren tegen de echtscheiding zelf inbrengen, deed de indiener van het wetsvoorstel opmerken dat zodra in een wetgeving de echtscheiding wordt erkend, die wetgeving samenhangend moet zijn en aangepast aan de werkelijkheid.

Uw Commissie kon zich eenparig verenigen met de bepalingen van het wetsvoorstel, op een enkel punt na, met name de verlenging van de proeftermijn met één jaar.

Een aantal leden achten zulks niet verantwoord aangezien voor de vrouwen de leeftijdsgrens wordt verhoogd en de voorwaarden dus reeds versprengd worden. Ook werd voorgehouden dat de verlenging van de proeftijd aanleiding zal geven tot het scheppen van onregelmatige toestanden.

Andere leden daarentegen meenden dat de verlenging van de proeftijd een psychologische compensatie betekent voor de versoepeling van de leeftijdsvoorwaarden.

Ook werd er op gewezen dat een minimumaantal huwelijksjaren noodzakelijk zijn om te kunnen beslissen of het huwelijk al dan niet moet in stand gehouden worden.

Overigens blijft de mogelijkheid open de procedure van de echtscheiding op grond van bepaalde oorzaken te kiezen.

Artikel 2 werd bij staking van stemmen verworpen (6 tegen 6) ingevolge een amendement van de heer van Lidth de Jeude,

De verwerping van artikel 2 maakte een wijziging noodzakelijk in het tweede lid van artikel 4, waar de woorden « drie jaren » dienden vervangen te worden door de woorden « twee jaren ».

Gezien de bepalingen van artikel 306, 2^e lid van het Burgerlijk Wetboek, krachtens welke de echtgenoten, onder dezelfde voorwaarden als voor de echtscheiding door onderlinge toestemming ook de scheiding van tafel en bed kunnen aanvragen, zullen de bepalingen van het wetsvoorstel uiteraard ook toepasselijk zijn op de scheiding van tafel en bed.

Besloten werd de titel van het wetsvoorstel in die zin aan te vullen.

Il est proposé de fixer uniformément l'âge minimum à 23 ans (article 1er).

Le législateur impose un délai d'épreuve de deux ans avant que le consentement mutuel ne soit admis (art. 276 du Code civil).

Ce délai est trop bref pour que les époux puissent se rendre compte avec une certitude suffisante s'il convient ou non de maintenir leur union.

La proposition de loi prolonge d'une année ce délai d'épreuve, qui est ainsi porté à trois ans (art. 2).

Cela n'a plus aucun sens de limiter aux mariages d'une durée inférieure à vingt ans la possibilité d'obtenir le divorce par consentement mutuel; on contraint ainsi les époux qui comptent plus de vingt ans de mariage d'opter pour le divorce pour cause déterminée.

Dans certains cas, des époux qui désirent éviter le scandale et sont fermement décidés à divorcer, tout en préférant attendre jusqu'à ce que les enfants se soient fait une place dans la société, sont ainsi contraints d'avancer leur décision.

Aussi les motifs invoqués jadis pour refuser le divorce par consentement mutuel à la femme de plus de 45 ans n'ont-ils plus aucune valeur.

Dans la société moderne, la femme est capable de pourvoir elle-même à ses besoins et conserve, en outre, toutes ses chances de contracter une nouvelle union. Il est dès lors proposé d'abroger, l'article 277 du Code civil (art. 3).

S'adressant à ceux qui invoquent des objections de principe à rencontre du divorce même, l'auteur de la proposition de loi a fait observer que dès qu'une législation reconnaît le divorce, elle doit être conséquente et adaptée à la réalité.

Votre Commission s'est ralliée à l'unanimité aux dispositions de la proposition de loi, sauf sur un seul point: la prolongation du délai d'épreuve à concurrence d'un an.

Plusieurs membres ont estimé que cette prolongation ne se justifie pas, la limite d'âge étant reculée pour la femme et les conditions étant ainsi rendues plus sévères déjà. Il a été également insisté sur le fait que la prolongation du délai d'épreuve donnera naissance à des situations irrégulières.

D'autres membres, par contre, ont estimé que la prolongation du délai d'épreuve constitue une compensation psychologique à l'assouplissement des conditions d'âge.

Il a été souligné également qu'un nombre minimum d'années de mariage est nécessaire pour pouvoir décider si le mariage doit ou non être maintenu.

Par ailleurs subsiste la possibilité de choisir la procédure de divorce pour cause déterminée.

L'article 2 a été rejeté à parité de voix (6 contre 6), suite à un amendement présenté par M. Van Lidth de Jeude,

Le rejet de l'article 2 a rendu nécessaire une modification au deuxième alinéa de l'article 4, où les mots « trois ans » devaient être remplacés par les mots « deux ans ».

Etant donné les dispositions de l'article 306, 2e alinéa, du Code civil, en vertu duquel les époux peuvent demander la séparation de corps dans les mêmes conditions que pour le divorce par consentement mutuel, les dispositions de la proposition de loi seront naturellement applicables aussi à la séparation de corps.

Il a été décidé de compléter en ce sens le titre de la proposition de loi.

Het gehele gewijzigde wetsvoorstel, zoals het hierna voorkomt werd eenparig aangenomen.

Dit verslag werd eveneens eenparig aangenomen.

De Verslaggever,

De Voorzittee,

Mevr. DE RIEMAECKER-LEGOT.

A. DE GRYSSE.

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE,

Nieuwe titel.

Wetsvoorstel betreffende de voorwaarden waaronder echtscheiding door onderlinge toestemming en scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming kunnen worden toegelaten.

Artikel 1.

Artikel 275 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen door de volgende tekst: «Onderlinge toestemming van de echtgenoten wordt niet toegestaan, indien één van beiden minder dan drieëntwintig jaar oud is».

Art. 2.

Artikel 277 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven.

Art. 3.

Artikel 289 van het Burgerlijk Wetboek, gewijzigd door artikel 13 van de wet van 20 juli 1962, opgeheven door artikel 18 van artikel 2 van de wet van 10 oktober 1967 houdende het Gerechtelijk Wetboek, alsmede artikel 1297 van dit Wetboek, worden vervangen door de volgende bepaling:

«Indien de procureur des Konings in de stukken het bewijs vindt dat beide echtgenoten drieëntwintig jaar oud waren toen zij hun eerste verklaring aflegden, dat zij op dat tijdstip twee jaren getrouwd waren, dat de onderlinge toestemming in de loop van het jaar viermaal werd uitgedrukt, na de hierboven bepaalde voorafgaande handelingen, en met inachtneming van alle door deze afdeling vereiste formaliteiten, geeft hij zijn conclusie in de volgende bewoordingen: «De wet laat toe»; in het tegenovergestelde geval luidt zijn conclusie: «De wet laat niet toe».

L'ensemble de la proposition de loi modifiée telle qu'elle figure ci-après, a été adopté à l'unanimité.

Le présent rapport a été également adopté à l'unanimité.

Le Rapporteur,

Le Président.

Mme DE RIEMAECKER-LEGOT.

A. DE GRYSSE.

TEXTE ADOPTE PAR LA COMMISSION.

Nouvelle intitulée

Proposition de loi concernant les conditions d'admissibilité du divorce par consentement mutuel et de la séparation de Corps par consentement mutuel.

Article premier.

L'article 275 du Code civil est remplacé par le texte suivant: «Le consentement mutuel des époux ne sera point admis si l'un d'eux a moins de vingt-trois ans».

Art. 2.

L'article 277 du Code civil est abrogé.

Art. 3.

L'article 289 du Code civil, modifié par l'article 13 de la loi du 20 juillet 1962, abrogé par l'article 18 de l'article 2 de la loi du 10 octobre 1967 contenant le Code judiciaire, ainsi que l'article 1297 dudit Code sont remplacés par la disposition suivante:

«Si le procureur du Roi trouve dans les pièces la preuve que les deux époux étaient âgés de vingt-trois ans lorsqu'ils ont fait leur première déclaration, qu'à cette époque ils étaient mariés depuis deux ans; que le consentement mutuel a été exprimé quatre fois dans le cours de l'année, après le préalable ci-dessus prescrit et avec toutes les formalités requises par la présente section, il donne ses conclusions en ces termes: «La loi permet»; dans le cas contraire, ses conclusions sont libellées comme suit: «La loi empêche»,